

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת מיכל שיר סגמן

4098/25/פ

הצעת חוק ההתיישנות (תיקון – הרחבת הזכות לתביעה בגין עבירות שהוגש בהם כתב אישום),
התשפ"ד–2023

1. תיקון סעיף 118 ב – בחוק ההתיישנות, התשי"ח–1958¹, בסעיף 118 –

(1) בכותרת השוליים, הסיפה החל במילים "בעבירת התעללות" – תימחק;

(2) ברישה, המילים "כמפורט להלן" – יימחקו.

(3) פסקאות (1) ו-(2) – יימחקו.

דברי הסבר

כיום, דיני ההתיישנות בהליך הפלילי ובהליך האזרחי אינם תלויים זה בזה. בעוד בהליך הפלילי דין ההתיישנות נקבע על פי סוג העבירה ונסיבותיה, כללי ההתיישנות בנוגע לתביעה אזרחית קבועים בחוק ההתיישנות, כאשר הכלל הבסיסי הוא כי תביעה אזרחית, שאינה במקרקעין, מתיישנת בחלוף שבע שנים מיום האירוע. בשנת 2007, תוקן חוק ההתיישנות ונוספה התייחסות להתיישנות תביעות אזרחיות המוגשות בגין תקיפה מינית והתעללות בקטין ובבגיר שטרם מלאו לו 21 שנים. כך שבמקרים אלו לא תתיישן התביעה האזרחית נגד הפוגע במהלך שנה מיום הפיכת פסק הדין לחלוט.

הפרדה מוחלטת זו בין דיני ההתיישנות בהליך הפלילי לאזרחי מייצרת אנומליה המפריעה ומקשה על הגשת תביעה אזרחית, אף במקרים בהם מוצה הדין הפלילי והעברין הורשע. בשונה מההליך הפלילי שמתרכז בהענשת העברין, ההליך האזרחי מתרכז בקורבן. ההליך האזרחי מאפשר לקורבן לקבל את הפיצויים להם הוא זכאי אשר בעזרתם יוכל לעבור תהליך שיקום.

בשנת 2022, צוות בין משרדי להנגשת ההליך האזרחי לנפגעות ונפגעי עבירה חקר מדוע יש מיעוט תביעות אזרחיות, אף במקרים בהם קיימת הרשעה פלילית. הצוות מצא כי חוקי ההתיישנות מהווים חסם ממשי בפני הקורבן. הנושא שב ועלה במסגרת הליכי שיתוף הציבור בעבודת הצוות ונידון בוועדת ברלינר, שקבעה כי נכון לדון לעומק ולבחון את חוקי ההתיישנות בהליך האזרחי.

תיקון זה לחוק מיישם את אחת מהמלצות הצוות הבין משרדי.

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 112.

התיקון מבקש להחיל את ההסדר הקיים ביחס לעבירות מין שנעשו בקטינים על כל התביעות שהוגשו בעקבות הרשעה או זיכוי בפסק דין בהליך הפלילי. כך נפגע עבירה יוכל לתבוע פיצויים בהליך האזרחי על בסיס העובדות שהוכחו בהליך הפלילי, עד שנה לאחר סיום ההליך הפלילי. לשיטתנו, ההצדקות להתיישנות כמו קושי בהגשת ראיות, יכולת הנתבע לכלכל את צעדיו, יכולת הצפייה וההסתמכות של הנתבע, מתייתרות במקרים של תביעה המוגשת עד שנה מיום ההכרעה בפסק דין פלילי. לכן, תיקון זה מהווה תיקון רצוי ומוצדק שיטיב עם נפגעי העבירה. לפיכך, מוצע להחיל את הארכת תקופת ההתיישנות של תביעה בעבירות שהוגש בגינן כתב אישום על כל עבירה ולא רק בעבירות מסוימות של התעללות בקטין או עבירות מין.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ד בכסלו התשפ"ד (27.11.2023)